

A néhai Tótságban, Goričko keleti részének peremén, a Kebelei patak völgyében, gyöngyszemként csillog a seloi körtemplom. A legenda szerint elsőnek a templomosok birtokolták, a teljes igazságot azonban napjainkig a titokzatosság fátyla borítja. Noha Selo (*Lak*) település *seu valle Lak Sancti Nicolai* (szent Miklós völgyében) név alatti, első írásos említése csak 1340-ből, illetve 1365-ből származik, valószínű, hogy sokkal korábban, már a 13. század elején, II. András (1205–1235) magyar király idejében is állt ittegy kolostori fogadó, amelyet feltehetőleg egy befolyásos, nemesi vagy rendi védnökséget élvező építészműhely épített.

A kör alakú szentély egy vélhetőleg nagyobb kiterjedésű,

középkori építmény kitűnő maradványa: az alap vulkanikus tufából készült, rajta

arányos építésű téglaburkolat, amit látványosan tagolnak a ritmikusan elhelyezett felfelé törő lizénák, amelyek a fazsindelyes tetőzet és toronycsúcs alatt, fogazott ereszkoszorú által tagolt, külső téglaburkolatban fejeződnek be.

A románkori építészeti kánonnak és arányoknak van alárendelve az apszis, a portál, a jellegzetes módon leszűkülő, a félkörívben záródó ablaknyílások és az építmény egész belseje. A beltéri földszinti részben tíz ülőfülke van, a henger alakú falazatnak a kupolába való átmenetét pedig téglakoszorú tagolja. Építészeti teljessége és román stílusminősége miatt, a rotunda különleges helyet foglal el a szélesebb dunántúli térségben található, tipológiai szempontból összehasonlítható, románkori építészeti alkotások között is, amelyek közé a jáki, a kallódsdi és a vitenyéd-szentpáli kápolnákat is soroljuk.

A kiváló építészeti kivitelezés mellett, Seloban két réteg falfestmény maradt fenn. Az első alkotások közül, az északi belső falon egyedül a Háromkirályok eljövetele és hódolata maradt meg, amelyet a vakolat nélküli meszelésre festettek, és a korai gótikus linearitás jellemzi. A keletkezés idejében, az úgynevezett lovas típusábrázolást alkalmazták, vagyis folyamatos módon, egy időben folyik a bölcsek menetelése és hódolata. A jó kezű festő által készített falfestmény, feltehetőleg a 14. század első harmadában készült, és szoros összefüggést mutat a feltételezett megrendelő védnökökkel, az egykori felsőlendvai Amadé nemesi nemzetséggel.

1400 körül, az úgynevezett hercegi műhely vitrázsgyártó csoportjának névtelen festői, freskó technikával alkották meg a Krisztuspassió tartalmilag és képzőművészeti is gazdag kompozícióját. A passiójelenetek művészeti jellege az úgynevezett második prágai kör alapjaira vezethető vissza, ami azonban, ebben az esetben, a bécsi közvetítéssel egészében és felismerhetően a nemzetköziség szellemében, illetve a puha gótikus stílusban nyilvánul meg. A földszinti fülkékben a szentek ábrázolása látható, Szt. Miklós patrónus mellett Anjou Szent Lajos képe emelkedik ki, fentebb pedig a „szerzetesi” alakok, míg az északi fal központi részén A három bölcset eljövetele és hódolata jelenet látható, ami az apszis, illetve oltár irányában hangsúlyozza az epifanikus jelleget, ezt pedig

csodálatosan bontakoztatja ki a passiójelenetek jelentőségteljes komplexusba szedett ikonográfiája, amelynek gondolati (teológiai) koncepcióját egy igencsak tanult, valószínűleg ferences vagy más rendi meditációban elmerülő klerikus alapozta meg. Az allegorikusan megalkotott jelenetek ugyanis térben átgondolt projekcióba állnak össze, ami harmonikus és jelentésszerű anagógikus eszkatológiai dikcióban cseng le. A látogatóban, már a belépés pillanatában, miközben egyenesz Júdás csókja néz vele szembe, kételyek ébrednek a hit erejében és azonosul Júdás árulásával, hiszen a körtemplomba való belépés Krisztus Jeruzsálembé való bevonulását is jelképezi, amelynek ábrázolása a bejárat feletti függőleges tengelyben látható; innentől kezdve tehát, jobbról balra, és körbe-körbe, folyamatosan azonosul és jelképesen részesévé válik Krisztus szenvedése minden állomásának; az apszissal és az oltárral szemben pedig, eucharisztikus áldozatként, az Utolsó vacsora és a Krisztus az Olajfák hegyén látható.

A passió kitűnő tartami és képzőművészeti ábrázolása a kupolában teljeseedik ki, ahol a mandorlában, az evangélisták jelképei mellett, a nap és a hold jelképével megosztott tengelyen a Kegyelem trónusa (*Thronus gratiae*), azaz az egyik oldalon az Atya a feszülettel, a másik oldalon pedig a feltámadt Krisztus látható. A passiójelenetek látszólag áttekinthető koncepciója és elrendezése mögött a Kegyelem trónusának megformázása bonyolult eszkatológiai projekciót tartalmaz: Seloban ugyanis a festő ábrázolásán az Atya arca nem látható, ami a passiójelenetek sajátos alárendeltségében, az Utolsó ítélet eredeti teológiai koncepciójává kerekedik, és ez ragyogóan megfelel a bibliai szövegnek, miszerint: „Ki ül a föld kerekége fölött, a melynek Lakói mint Sásákak élötte, ki az egeket kiterjeszti mint egy Kárpitot, és Kifeszíti, mint a Sátort, Lakásra” (Ézsaiás 40, 22). Tökéletes szimbolika, ami összecseng a rotunda építészeti jellegével, mert hiszen a kupola a szentély ege, „mint a Sátort, Lakásra”.

Sajátos jelentésbeli dimenzió alapján a seloi falfestmények régiókat túllépő jelentőséggel bírnak. A „hercegi műhely” festőinek alkalmazása csak a „családi körhöz” tartozó, befolyásos személy közbenjárásával valósulhatott meg, vagyis II. Szécsi Miklós és neje, a II. Garai Miklós nádor és befolyásos udvari nemes nővére Ilona, mellett idetartoztak a celjei grófok is.

Az 1845-46-ban, historikusan átalakított rotunda, az 1965-ös restaurálás során nyerte vissza eredeti román arculatát, míg a falfestményeket 1978 és 1980 között újították fel. Az eredeti berendezés részét képező, az 1490 körül készült, késő gótikus festett szárnyas oltárt, amely kinyitott állapotban Mária életének négy jelenetét, az Angyali Üdvözlést, a Jézus születését, a Bölcsek imádságát és a Mária halálát, míg becsukva a magyar szent királyokat, Szent Lászlót, Szent Istvánt és Szent Imrét ábrázolta, Szenczy Ferenc püspök 1864-ben a budapesti Nemzeti Múzeumnak ajándékozta, és jelenleg a Magyar Nemzeti Galériában látható, így helyébe, a körtemplom apszisába a Keresztre feszítés barokk megjelenítése került.

TIC Moravske Toplice

Kranjčeva ulica 3
SI-9226 Moravske Toplice
T: +386(0)2 538 15 20
F: +386(0)2 538 15 22
E: tic.moravci@siol.net
I: www.moravske-toplice.com

Nyitva tartás:

HÉTFŐ–PÉNTEK: 8.00–18.00 (nyáron: 8.00–20.00)
SZOMBAT: 7.00–15.00
VASÁRNAP és ünnepnap: 8.00–14.00

TIC Selo – TIC Moravske Toplice kirendeltsége

Nyitva tartás: ÁPRILIS–NOVEMBER
KEDD–VASÁRNAP: 9.00–17.00
HÉTFŐN: zárva

Információ a belépődíjról: TIC Moravske Toplice

Kiadó: TIC Moravske Toplice

Szöveg: dr. Janez Balažič

Magyar fordítás: Novak Császár Jolanda

Fotók: Tomislav Vrečić

Design: Sandi Červek

Előkészítés és nyomda: Atelje za črko in sliko

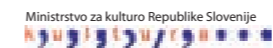
Példányszám: 10.000

2009 szeptember

A projekt megvalósítását a Szlovén Köztársaság
Kulturális Minisztériuma, a TIC Moravske Toplice
és Moravske Toplice Község támogatta.

Razvojni zavod
Občine Puconci

Seloi rotunda Szt. Miklós és Szűzanya körtemplom

